

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน มีระยะเวลาดำเนินโครงการระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2550 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2551 การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จากการแจกแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่มาร่วมโครงการมีกลุ่มเกษตรกรตอบแบบสอบถามทั้งหมด 49 ราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

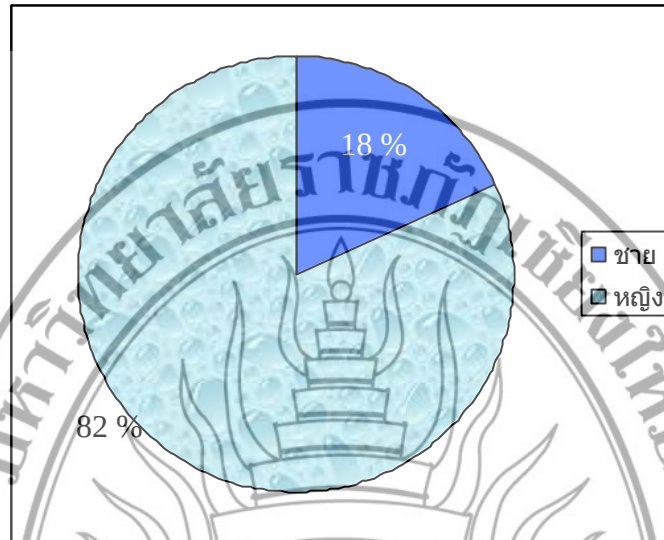
1.1 อายุ

ตารางที่ 1 อายุของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จำนวนเกษตรกรบ้าน เหมืองกวัก (คน)	อายุ (ปี)			
	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม
49	66	25	46.16	43

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุสูงสุด 66 ปี อายุต่ำสุด 25 ปี เมื่อพิจารณาโดยรวมจากค่าเฉลี่ยและฐานนิยม พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักมีอายุอยู่ในช่วง 43 - 46 ปี แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ทำการผลิตลำไยอบแห้งอยู่ในกลุ่มวัยกลางคนและไม่ได้ทำงานประจำประเภทอื่น

1.2 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเกษตรกรเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็น ร้อยละ 82 และร้อยละ 18 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไยอบแห้งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 เพศของกลุ่มเกษตรกร

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 รายได้ของกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 2 รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จำนวน เกษตรกรบ้าน เหมืองกวัก (คน)	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)				ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	
49	20,000	0	4,152.04	3,000	4,358.59

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักมีรายได้เฉลี่ย 4,152 บาทต่อเดือน เกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่มีรายได้สูงสุดเฉลี่ย 20,000 บาทต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำผลิตภัณฑ์ลำไยสีทองอบแห้ง รายได้อื่นมาจากการรับจ้างทั่วไปและการทำงานในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

2.2 รายจ่ายที่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 3 รายจ่ายที่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จำนวน เกษตรกรบ้าน เหมืองกวัก (คน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)				ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	
49	15,000	0	3,769.39	4,000	3,356.72

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักมีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 4,000 บาทต่อเดือน รายจ่ายที่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเล่าเรียนของบุตร และค่าน้ำมันรถ

2.3 รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 4 รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จำนวน เกษตรกรบ้าน เหมืองกวัก (คน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)				ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม	
49	1,500	0	349.59	0	421.66

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักมีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 350 บาทต่อเดือน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ ค่าห่วย และค่าเหล้า

2.4 สถานภาพทางการเงินของกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 5 สถานภาพทางการเงินของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

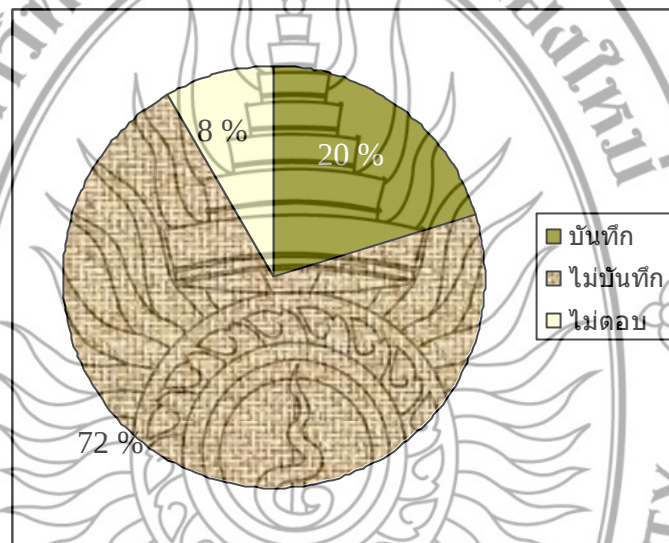
การเงิน	มี				ไม่มี	
	มาก		น้อย			
	คน	%	คน	%	คน	%
การเป็นหนี้	31	63.3	12	24.5	6	12.2
การมีเงินออม	2	4.1	39	79.6	8	16.3

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักส่วนใหญ่มีหนี้สินจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมาเป็นกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่มีหนี้สินจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 24 ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ไม่มีหนี้สินมีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12 สำหรับการออมเงินกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักส่วนใหญ่มีการออมเงินจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาเป็นกลุ่ม

เกษตรกรบ้านหมืองแก้วที่ไม่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 16 มีกลุ่มเกษตรกรบ้านหมืองแก้วเพียง 2 คนที่มีเงินออมจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 4

2.5 การบันทึกบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรม

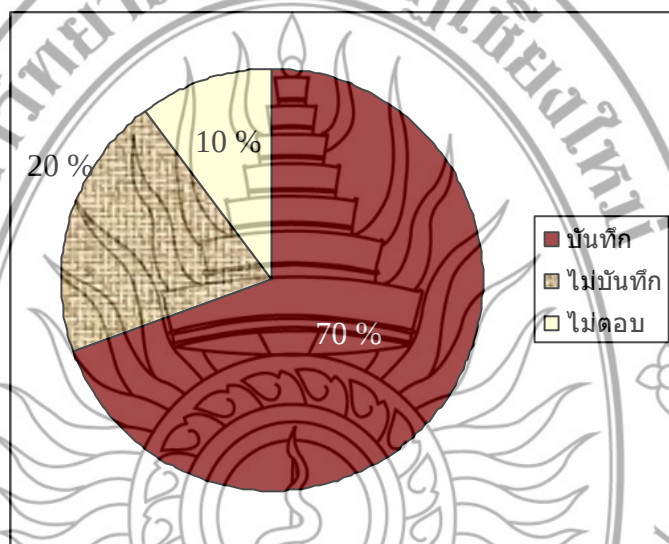
ก่อนการอบรมบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 72 แต่ก็มีเกษตรกรบ้านหมืองแก้วที่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนร้อยละ 20 สำหรับเกษตรกรบ้านหมืองแก้วที่ไม่ตอบคำถามเรื่องการบันทึกบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรมบัญชีร้อยละ 8 แสดงดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 การบันทึกบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรม

2.6 การบันทึกบัญชีครัวเรือนหลังการอบรม

หลังการอบรมบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 70 แต่ก็ยังคงมีเกษตรกรบ้านเหมืองกวกที่ไม่บันทึกบัญชีครัวเรือนร้อยละ 20 สำหรับเกษตรกรบ้านเหมืองกวกที่ไม่ตอบคำถามเรื่องการบันทึกบัญชีหลังการอบรมบัญชีมีร้อยละ 10 แสดงให้เห็นว่าหลังการอบรมเรื่องการทำบัญชีแล้วเกษตรกรเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีทำให้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตั้งใจจะบันทึกบัญชีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นจากเดิมคิดเป็นร้อยละ 50 ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 การบันทึกบัญชีครัวเรือนหลังการอบรม

2.7 เศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 6 การปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

ระดับการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	การแปล ผล
ความรู้เกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง	3.47	0.89	ปานกลาง
ประโยชน์ของแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง	3.65	1.05	มาก
การใช้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิตในปัจจุบัน	3.61	0.84	มาก
การใช้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิตในอนาคต	3.84	0.87	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วมีความเห็นว่าแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ในระดับมาก ปัจจุบันและอนาคตกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วจะปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีต้นทุน

3.1 การมีเตาอบลำไยเป็นของตนเอง

ตารางที่ 7 ความเป็นเจ้าของเตาอบลำไย

มีเตาอบลำไย		ไม่มีเตาอบลำไย	
จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
34	69.4	15	30.6

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วส่วนใหญ่มีเตาอบลำไยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 69 มีกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วเพียงร้อยละ 31 ที่ไม่มีเตาอบลำไยเป็นของตนเอง

3.2 ประสบการณ์ในการทำลำไยอบแห้ง

ตารางที่ 8 ระยะเวลาดำเนินการธุรกิจลำไยอบแห้ง

ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ปี	9	26.5
ระหว่าง 3 – 6 ปี	7	20.6
ระหว่าง 7 – 9 ปี	4	11.8
มากกว่า 9 ปี	14	41.2

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักส่วนใหญ่ดำเนินการธุรกิจลำไยอบแห้งมานาน คือ มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจมากกว่า 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการธุรกิจมานานน้อยกว่า 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 27 ต่อมาเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการธุรกิจระหว่าง 3-6 ปี และ 7 – 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และ 12 ตามลำดับ

3.3 การริเริ่มทำลำไยอบแห้ง

ตารางที่ 9 การริเริ่มทำลำไยอบแห้ง

การเริ่มทำลำไยอบแห้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ริเริ่มเอง	32	94.1
ทำต่อจากบรรพบุรุษ	0	0.0
อื่น ๆ	2	5.9

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักส่วนใหญ่ริเริ่มดำเนินการธุรกิจลำไยอบแห้งด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 94 รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่ทำลำไยอบแห้งตามเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 6 สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการธุรกิจต่อบรรพบุรุษ ไม่มี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ทำลำไยอบแห้ง เป็นกลุ่มเกษตรกรรุ่นแรกที่ย้ายถิ่นมาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจกลุ่มเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

3.4 ค่าใช้จ่ายในการทำลำไยอบแห้ง

1. ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าก่อสร้างเตา และต้นทุนคงที่อื่น ๆ เช่น โรงเรือน ค่าพัดลม ค่าอากาศตากลำไย ตะกร้า กระด้ง กระละมั่ง เป็นต้น

2. ต้นทุนผันแปร แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) การปลูกลำไยเอง เช่น ค่าปุ๋ยและสารเคมี ค่าน้ำค่าไฟ ค่าน้ำมัน และค่าแรงงาน
- 2) การซื้อลำไยสดมาอบแห้ง เช่น ค่าลำไยสด และค่าน้ำมันรถ
- 3) ค่าอบลำไย เช่น ค่าฟืน (ค่าหิ้ว) ค่าแรงงาน ค่าน้ำมัน ค่าน้ำค่าไฟ
3. ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ประกอบด้วย ค่าหีบห่อ เช่น ถุงใส่ลำไย

3.5 การรายงานทางการเงิน

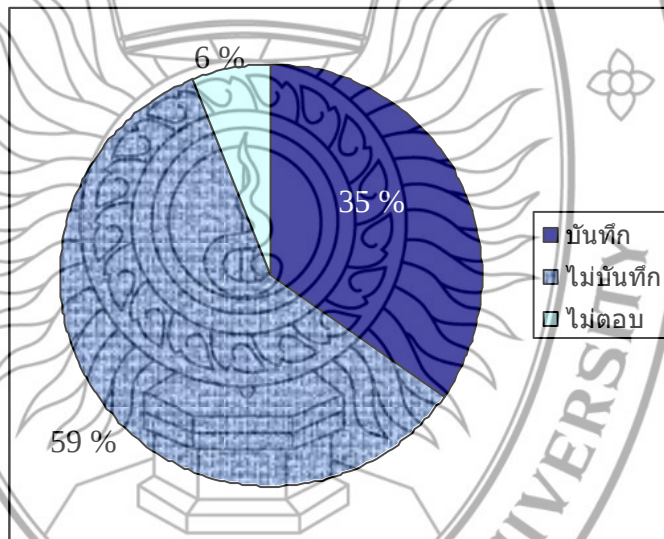
ตารางที่ 10 ความสำคัญของรายงานทางการเงิน

ระดับการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	การแปลผล
การประมาณการเงินสดสำหรับอนาคต	4.2	1.3	ปานกลาง
สภาพคล่องของกิจการ	3.3	1.7	มาก
การวางแผนทางการเงิน	3.7	1.5	มาก
การวางแผนการผลิต	3.8	1.5	มาก
ปริมาณลำไยสด	4.0	1.4	มาก
ต้นทุนลำไยสด	3.9	1.5	มาก
ปริมาณการขายลำไยอบแห้ง	3.7	1.5	ปานกลาง
มูลค่าการขายลำไยอบแห้ง	3.4	1.8	มาก
การคำนวณค่าแรงงาน	3.6	1.1	ปานกลาง
รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	3.4	1.5	ปานกลาง
กำไรสุทธิ	3.0	1.5	น้อย
ปริมาณลำไยอบแห้งคงเหลือ	2.4	1.4	น้อย
มูลค่าลำไยอบแห้งคงเหลือ	2.2	1.4	น้อย
งบประมาณ	3.4	1.8	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วสนใจข้อมูลจากรายงานทางการเงินในเรื่อง สภาพคล่อง การวางแผนทางการเงิน การวางแผนการผลิต ปริมาณลำไยสด ต้นทุนลำไยสด และมูลค่าการขายลำไยอบแห้ง ในระดับมาก สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณการเงินสดสำหรับอนาคต ปริมาณการขายลำไยอบแห้ง การคำนวณค่าแรงงาน รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร และงบประมาณ กลุ่มเกษตรกรให้ความสนใจในระดับปานกลาง ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรสุทธิและปริมาณลำไยอบแห้งคงเหลือ เกษตรกรให้ความสนใจในระดับน้อย

3.6 การบันทึกบัญชีต้นทุนก่อนการอบรม

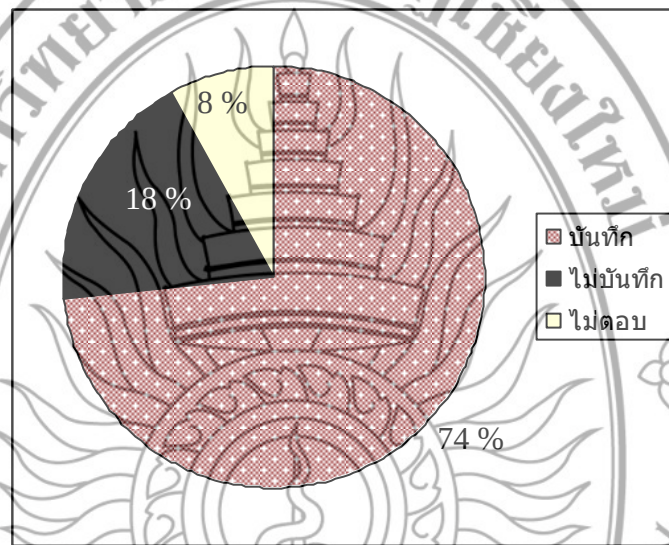
ก่อนการอบรมบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 59 แต่ก็มีเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วที่มีการบันทึกบัญชีต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 35 สำหรับเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วที่ไม่ตอบคำถามเรื่องการบันทึกบัญชีต้นทุนก่อนการอบรมบัญชี คิดเป็นร้อยละ 6 แสดงดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 การบันทึกบัญชีต้นทุนก่อนการอบรม

3.7 การบันทึกบัญชีต้นทุนหลังการอบรม

หลังการอบรมบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะบันทึกบัญชีต้นทุน คิดเป็น ร้อยละ 74 แต่ก็ยังคงมีเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ไม่บันทึกบัญชีต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 18 สำหรับเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ไม่ตอบคำถามเรื่องการบันทึกบัญชีต้นทุนหลังการอบรมบัญชี คิดเป็นร้อยละ 8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีจึงมีความตั้งใจที่จะบันทึกบัญชีเพิ่มขึ้นร้อยละ 39 ดังภาพที่ 12

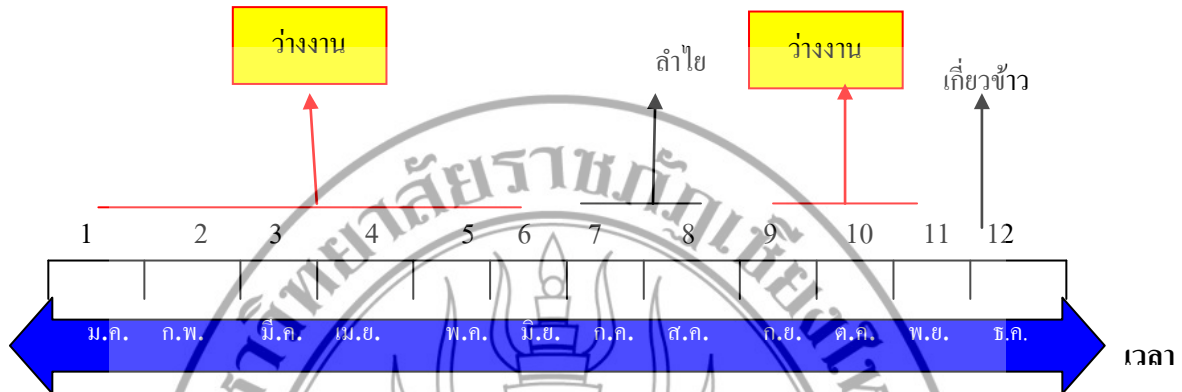

ภาพที่ 12 การบันทึกบัญชีต้นทุนหลังการอบรม

จากข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเกษตรกรแสดงให้เห็นสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรยังมีน้อยแต่กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ด้านบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนเป็นอย่างดี เช่น เกษตรกรระบุข้อมูลเพิ่มเติมในแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าตะแกรงซึ่งเป็นต้นทุนการอบลำไย

การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก

จากการสอบถามรายได้ของเกษตรกรบ้านเหมืองกวักพบว่าส่วนใหญ่จะมีรายได้ที่แน่นอน คือ รายได้จากการทำลำไยอบแห้งปีละ 2 เดือน คือ เดือนกรกฎาคมและเดือนสิงหาคม ดังนี้

ภาพที่ 13 รายได้ของคุณชั้นแก้ว นวลยานัสในรอบระยะเวลาหนึ่งปี

จากปัญหารายได้ของเกษตรกรบ้านเหมืองกวักมีเพียง 3 เดือนต่อปี คือรายได้จากการทำลำไย ในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม และรายได้จากการทำนาในเดือนธันวาคม ทำให้เกษตรกรว่างงาน 9 เดือนต่อปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยกลางคน ทำให้ไม่สามารถไปสมัครงานในนิคมอุตสาหกรรมลำพูนที่อยู่ใกล้บ้านได้

นอกจากนั้นจากการสนทนากลุ่มยังพบปัญหาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากกลุ่มผู้วิจัยเข้าไปชุมชนในช่วงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่กลุ่มเกษตรกรว่างงาน ทำให้ในการบันทึกบัญชีของกลุ่มเกษตรกรมีแต่รายจ่าย ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรเกิดความท้อใจ

เป้าหมายหลักเดิมของการทำบัญชี คือชุมชนสามารถลดรายจ่ายได้ทบทวนรายจ่าย แต่ชุมชนหมดแรง ถ้าทุกคนทำบัญชีแล้วพอหลวงมีตัวเลขของชุมชน ต่อรองของงบประมาณมาสนับสนุนหมู่บ้าน ผลจะกลับมาที่ตัวเรา เป้าหมายหลักใหม่ของการทำบัญชีจะเป็นการฝึกนิสัยของลูก ครั้งหน้าให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำบัญชี หลังเมษายนเด็กปิดเทอมมาจัดเวทีอีกครั้ง เอาเด็กมาพูดด้วยเด็กจะได้มีกิจกรรม มีรางวัลหลายประเภท

สรุปการพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก คือ เปลี่ยนเป้าหมายของการทำบัญชีจากการทบทวนรายจ่ายของครัวเรือนเป็นการฝึกนิสัยของลูก เพื่อเป็นการจูงใจให้เกษตรกรได้มีการบันทึกบัญชี และพัฒนารูปแบบของการทำบัญชีให้มีความยืดหยุ่น โดยระยะเวลาในการทำบัญชีขึ้นอยู่กับแต่ละครอบครัว บางครอบครัวจดบันทึกทุกวัน บางครอบครัวจดบันทึกเป็นรายสัปดาห์

การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนบันทึกบัญชีครัวเรือน นับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร เนื่องจากมีชุมชนส่งสมุดบัญชีเข้าประกวดและผลของการบันทึกบัญชีทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเป็นกำลังใจในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัวได้มากขึ้น ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งได้รับรางวัลที่ 1 และเป็นผู้ที่บันทึกบัญชีอย่างสม่ำเสมอ มีการสรุปยอดรวมรายรับรายจ่าย พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้ประโยชน์จากการบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ ลดค่าห่วย จากเดิมซื้อสูงสุดถึง 500 บาท แต่เมื่อบันทึกบัญชีเห็นค่าห่วยสูงจึงตั้งใจจะลดค่าห่วยลง ปัจจุบันซื้อไม่เกิน 100 บาท นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการยังบอกว่าครอบครัวของตนเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้เข้าร่วมโครงการลาออกจากงาน ชอบบันทึกบัญชี การบันทึกบัญชีเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของตนเองมีรายรับรายจ่ายอะไรบ้าง รายจ่ายเดือนไหนที่สูงผิดปกติ เดือนหน้าจะได้วางแผนตัดหรือลดรายจ่ายตัวนั้น การทำบัญชีทำให้เรารู้รับมาเท่าใด ต้อง speed การทำงานอย่างไร มีแรงผลักดัน และกำลังใจในการทำงาน นักวิจัยถามว่ารูปแบบสมุดบัญชีมีอะไรที่อยากปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่ ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่าสมุดบัญชีที่โครงการนำเสนอามีรูปแบบที่ดีเหมาะสมแล้ว เมื่อนักวิจัยถามว่าผู้เข้าร่วมโครงการจะบันทึกบัญชีต่อไปหรือไม่ ผู้เข้าร่วมโครงการบอกว่าจะจดบันทึกต่อไปเรื่อย ๆ เพราะถือว่าการบันทึกบัญชีเป็นหน้าที่หลักของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับรางวัลที่ 2 เป็นผู้ที่ไม่เข้าร่วมโครงการบัญชีทุกครั้งและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบันทึกบัญชีและการใช้จ่ายเงินอย่างเห็นได้ชัด เมื่อนักวิจัยอบรมเรื่องการทำบัญชี ผู้เข้าร่วมโครงการก็กลับไปจดบันทึกบัญชี แต่บันทึกบัญชีได้ 2 วัน ก็หมดแรงเพราะบันทึกแต่รายจ่ายเท่านั้น ไม่มีรายรับเข้ามาเลย (เดือนมกราคมเป็นช่วงที่ไม่มีค่าโง่ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะว่างงาน) แต่เมื่อนักวิจัยและรศ.ดร.สมพร รุ่งเรืองกลกิจ เข้าไปกระตุ้นให้มีความหมายในการบันทึกบัญชีเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551 หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมโครงการก็กลับไปจดบันทึกบัญชีอย่างสม่ำเสมอและนำสมุดบัญชีเข้ามาประกวดการทำบัญชีในวันนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้ประโยชน์จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนคือ ลดค่าห่วยจาก 300 บาท เหลือ 100 กว่าบาท ผู้เข้าร่วมโครงการบอกว่าการบันทึกบัญชีทำให้เปลี่ยนตัวเอง เมื่อก่อนจะต้องซื้อของที่มีราคาแพง เมื่อบันทึกบัญชีแล้วก็ได้คิดว่าไม่จำเป็นต้องซื้อของราคาแพง ลูกใช้คอมพิวเตอร์เล่นเกมนาน ๆ ก็จะห้ามลูก ค่าน้ำค่าไฟเดือนกุมภาพันธ์ 1,000 บาท เดือนมีนาคมลดเหลือ 600 บาท เมื่อก่อนซื้อผลไม้ละ 2-3 กิโลกรัม ลดมาซื้อครึ่งละ 1 กิโลกรัม

ผู้เข้าร่วมโครงการบางคน บอกว่าจะไม่รวมยอดรายจ่ายเพราะรู้ว่าไม่มีรายจ่ายเกินรายรับ ผู้เข้าร่วมโครงการอีกคนบอกว่าการบันทึกบัญชีทำให้รู้รายรับรายจ่ายแต่ละวัน แต่ละวันขายข้าวสารได้เท่าไร

ถ้ามีกำไร ก็ทำให้มีกำลังใจ หน้าลำไยก็ทำลำไยหารายได้อีกต่าง ไปตลาดก็จะรู้ว่าแต่ละวันซื้อของไปเท่าไร เริ่มประหยัด ผู้เข้าร่วมโครงการอีกคนบอกว่าแบ่งเวลาบันทึกบัญชีรวมรายรับรายจ่ายบันทึกบัญชีอาทิตย์ละครั้ง ทำให้รู้ว่ามีการรับรายจ่ายเท่าไร ถ้างานไหนมีต้นทุนสูงจะหยุดทำงานนั้น และไปรับจ้างหากินอย่างอื่นแทน

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองก๊วกที่ทำลำไยอบแห้ง เป็นกลุ่มเกษตรกรรุ่นแรกที่รวมกลุ่มกันตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ นักวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาด้านบัญชีของวิสาหกิจชุมชน โดยจัดให้มีการอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านบัญชีต้นทุนลำไยอบแห้ง ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองก๊วกพบว่ากลุ่มเกษตรกรทราบข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีต้นทุนเป็นอย่างดี เนื่องจากประสบการณ์การทำลำไยอบแห้งที่ยาวนานกว่า 10 ปี แต่การบันทึกบัญชีต้นทุนเกษตรกรจะบันทึกเฉพาะค่าแรงงาน สำหรับค่าวัตถุดิบและค่าใช้จ่ายในการผลิตไม่ได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรได้นำความรู้และข้อมูลจากการบันทึกบัญชีมาเป็นแนวทางในการทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อให้มีรายได้ที่แน่นอนและสม่ำเสมอและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงจะส่งผลให้เกษตรกรมีชีวิตที่มีความสุขเกิดเป็นสังคมและชุมชนที่น่าอยู่ตลอดไป